

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM

TOPLUMLAŞMA VE TOPLUMSALLAŞMA EŞİĞİNDE KÜLTÜR

1. Kültür (Tanım, Özellikler, İşlevler ve Ortamlar).....	15
1.1. Hayvanlarla Bitkilerin Yetiştirilmesinden İnsanların Yetiştirilmesine: Kültür.....	15
1.2. Kültürün Özellikleri ve İşlevleri	16
1.3. Kültür Ortamları	18
1.3.1. Sözlü Kültür Ortamı	18
1.3.2. Yazılı Kültür Ortamı.....	19
1.3.3. Elektronik Kültür Ortamı	19
2. Kültür ve Toplumsal Normlar.....	19
2.1. Töre/Örf	20
2.2. Gelenek	21
2.3. Âdet	21
2.4. Görenek	21
2.5. Teamül.....	21
2.6. Moda.....	22
Özet Değerlendirme.....	22
BÖLÜM KAYNAKLARI	23
Tavsiye Kaynaklar	23

II. BÖLÜM

KÜLTÜR BİLİMLERİNİN BİR ŞUBESİ OLARAK HALK BİLİMİ

1. Halk Biliminin Tanım Sorunları	27
2. Halk Biliminin İçeriği, Amacı	30
3. Folklor ve İdeoloji.....	33
4. İnsan ve Kültürü Anlamak İçin Bir Anahtar: Halk Bilimi Ürünlerinin İşlevleri.....	36
5. Halk Biliminin Diğer Kültür Bilimleri İle İlişkisi.....	38
5.1. Edebiyat ve Halk Bilimi	38
5.2. Sosyoloji ve Halk Bilimi.....	39
5.3. Antropoloji ve Halk Bilimi	40
5.4. Etnoloji, Etnografya ve Halk Bilimi	41
5.5. Dilbilimi ve Halk Bilimi	41
5.6. Teoloji ve Halk Bilimi.....	43
5.7. Tarih ve Halk Bilimi	44
5.8. Arkeoloji ve Halk Bilimi.....	44
5.9. Diğer Bilimler ve Halk Bilimi.....	45

6. Halk Bilimi Ürünlerinin Kadroları.....	45
Özet Değerlendirme.....	48
BÖLÜM KAYNAKLARI	49
Tavsiye Kaynaklar	50

III. BÖLÜM

HALK BİLİMİ ARAŞTIRMALARININ TARİHİ

1. Batı Dünyasında Halk Bilimi Araştırmaları Tarihi	53
1.1. Avrupa'da Halk Bilimi Araştırmaları Tarihi	53
1.1.1. Avrupa'da Halk Bilimi Araştırmalarının Öncüleri	53
1.1.2. William J. Thoms ve "Folklore/ Halk Bilimi" Kavramı	55
Athenaeum Dergisi ve Folklore Kavramı.....	56
1.1.3. Avrupa'da Halk Bilimi Çalışmalarının Tarihi	57
1.1.3.1. Almanya'da Halk Bilimi Çalışmaları.....	57
1.1.3.2. İngiltere'de Halk Bilimi Çalışmaları	59
1.1.3.3. Fransa'da Halk Bilimi Çalışmaları.....	62
1.1.3.4. Rusya'da Halk Bilimi Çalışmaları	64
1.1.3.5. İskandinav Ülkelerinde Halk Bilimi Çalışmaları	66
1.1.3.5.1. Finlandiya'da Halk Bilimi Çalışmaları	66
1.1.3.5.2. İsveç'te Halk Bilimi Çalışmaları.....	67
1.1.3.5.3. Danimarka'da Halk Bilimi Çalışmaları.....	68
1.1.3.5.4. Norveç'te Halk Bilimi Çalışmaları	68
1.2. Amerika'da Halk Bilimi Çalışmaları	68
2. Türkiye'de Halk Bilimi Çalışmaları.....	70
2.1. Öncü Araştırmacılar.....	70
2.1.1. Şinasi ve Halk Bilimi	71
2.1.2. Namık Kemal ve Halk Bilimi.....	72
2.1.3. Ziya Paşa ve Halk Bilimi.....	73
2.1.4. Ahmet Vefik Paşa ve Halk Bilimi.....	73
2.1.5. Ziya Gökalp ve Halk Bilimi	74
2.1.6. Fuat Köprülü ve Halk Bilimi.....	74
2.1.7. Rıza Tevfik Bölükbaşı ve Halk Bilimi.....	74
2.1.8. Selim Sırrı Tarcan ve Halk Bilimi.....	75
2.2. Öncü Kurumlar	75
2.2.1. Türk Derneği	76
2.2.2. Türk Yurdu Cemiyeti	76
2.2.3. Türk Ocağı	77
2.2.4. Türkiyat Enstitüsü	78
2.2.5. İstanbul Belediye Konservatuvarı (Darü'l Elhan)	78
2.2.6. Musiki Muallim Mektebi.....	79

2.2.7. Ankara Etnografya Müzesi.....	81
2.3. Türk Halk Bilimi Araştırmalarının Kurumsallaşması.....	81
2.3.1. Türk Halk Bilgisi Derneği.....	82
2.3.2. Türk Dil Kurumu.....	83
2.3.3. Halk Evleri.....	84
2.3.4. Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi ve Pertev Naili Boratav.....	85
2.3.5. Atatürk Üniversitesi ve Mehmet Kaplan.....	86
2.3.6. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.....	87
2.3.7. Millî Folklor Enstitüsü.....	88
2.3.8. YÖK ve Sonrasında Halk Bilimi.....	88
2.4. Dergicilik Faaliyetleri.....	89
2.4.1. Halk Evleri Mecmuaları.....	89
2.4.2. Folklor Postası.....	90
2.4.3. Türk Folklor Araştırmaları Dergisi.....	90
2.4.4. Türk Etnografya Dergisi.....	91
2.4.5. Folklor Doğru.....	91
2.4.6. ODTÜ Halkbilim Dergisi.....	91
2.4.7. Ankara Üniversitesi Antropoloji Dergisi.....	91
2.4.8. Millî Folklor.....	92
2.4.9. Folklor/Edebiyat.....	92
3. Kıbrıs ve Balkanlarda Halk Bilimi Çalışmaları.....	92
(Doç. Dr. Mehmet ÇERİBAŞI).....	92
3.1. Kıbrıs'ta Halk Bilimi Çalışmaları.....	92
3.2. Balkanlarda Halk Bilimi Çalışmaları.....	93
3.2.1. Bulgaristan'da Halk Bilimi Çalışmaları.....	93
3.2.2. Eski Yugoslavya'da Halk Bilimi Çalışmaları.....	95
4. Türk Dünyasında Halk Bilimi Çalışmaları.....	96
4.1. Çarlık Dönemi Politikaları ve Halk Bilimi Çalışmaları.....	96
4.2. Sovyetler Birliği Dönemi Politikaları ve Halk Bilimi Çalışmaları.....	103
4.3. Bağımsızlık Sonrası Politikalar ve Halk Bilimi Çalışmaları.....	111
Bağımsızlık Sonrası Halk Bilimi Çalışmalarında Sorunlar ve Çözüm Önerileri.....	119
Özet Değerlendirme.....	121
BÖLÜM KAYNAKLARI.....	123
Tavsiye Kaynaklar:.....	129

IV. BÖLÜM

HALK BİLİMİ ARAŞTIRMALARININ KAYNAKLARI

1. Sözlü Kaynaklar.....	134
2. Yazılı Kaynaklar.....	136
2.1. Çin Yıllıkları/Tarihleri.....	137

2.2. Orhun ve Yenisey Yazıtları.....	137
2.3. Eski Uygur Metinleri.....	137
2.4. Kutadgu Bilig.....	138
2.5. Dîvânü Lügâti't-Türk.....	138
2.6. Codex Cumanicus.....	138
2.7. Atabetü'l-Hakâyık.....	138
2.8. Dede Korkut Kitabı.....	138
2.9. Tarih Kitapları.....	139
2.10. Masal Kitapları.....	139
2.11. Fıkra Kitapları.....	140
2.12. Atasözü Kitapları.....	140
2.13. Cönkler ve Mecmualar.....	141
2.14. Şâirnâmeler.....	142
2.15. Menâkıpnâmeler.....	142
2.16. Destan Kitapları, Hz. Ali Cenknâmeleri, Küçük Destan Yazmaları, Hızırnâmeler, Fütüvvetnâmeler vd.	142
2.17. Seyahatnâmeler.....	142
2.18. Mesneviler.....	143
2.19. Surnâmeler.....	143
2.20. Fetvalar.....	143
2.21. Gazete ve Dergiler.....	143
3. Maddi Kültür Kaynakları.....	143
4. Görsel Kaynaklar.....	144
Özet Değerlendirme.....	144
BÖLÜM KAYNAKLARI.....	146
Tavsiye Kaynaklar.....	146

V. BÖLÜM

HALK BİLİMİ ARAŞTIRMA KURAM VE YÖNTEMLERİ

1. Ulusçu Folklor Kuram ve Yöntemleri.....	151
1.1. Köken Arayışları.....	151
1.1.1. Johann Gottfried von Herder.....	151
1.1.2. Grimm Kardeşler.....	152
1.2. Tarihi Coğrafi Fin Okulu.....	153
2.1. Anaerkil Toplum Tartışmaları.....	156
2.2. Edward Brunett Tylor ve Animizm Kuramı.....	158
2.3. John Ferguson McLennan'ın Totemizm ve Egzogami Kuramları.....	158
2.4. James Frazer ve Büyü Kuramı.....	159
2.5. Pierre Saintyves ve Sembolik Mitoloji.....	161
2.6. Arnold Van Gennep ve Biyolojik Folklor.....	162

2.7. George Laurence Gomme ve Tarihi Yeniden Kurma.....	162
3. Difüzyonist (Yayılmacı) Folklor Kuram ve Yöntemleri.....	163
3.1. Filolojik Okul	164
3.2. Alman Etno-Coğrafya Okulu	166
3.3. Heliolitik İngiliz Okulu.....	167
3.4. Tarihsel Özgücü Amerikan Okulu	168
3.5. Hindolojist Okul.....	169
4. Psikanalitik Folklor Kuram ve Yöntemleri.....	170
5. Yapısalcı Folklor Kuram ve Yöntemleri	175
5.1. Kahraman Biyografisi Üzerine Yapısal Çözümlenmeler	175
5.2. Vladimir Propp'un Yapısalcı Çözümleme Yöntemi.....	176
5.3. Claude Lévi-Strauss Yapısalcılığı.....	178
6. İşlevselci Folklor Kuram ve Yöntemleri	179
6.1. Bronislaw Malinowski ve Bireyci İşlevselcilik	180
6.2. Alfred R. Radcliffe-Brown ve Yapısal İşlevselcilik	183
6.3. Robert K. Merton'un Bozuk ve Örtük İşlev Kuramı	185
6.4. Max Gluckman ve Diyalektik İşlevselcilik	186
6.5. Folklor Çalışmalarında İşlevselcilik	186
7. Sözlü Kompozisyon Kuramı.....	187
8. Performans Kuramı	188
8.1. Halk Kavramı Üzerine Tartışmalar	188
8.2. İcra Merkezli Kuramsal Yaklaşımlar	189
9. Feminist Folklor Kuram ve Yöntemleri.....	191
9.1. Sosyal Bilimler ve Feminizm	193
9.2. Halk Bilimi ve Feminizm	194
9.3. Halk Bilimi ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları	195
Özet Değerlendirme.....	197
BÖLÜM KAYNAKLARI	200
Tavsiye Kaynaklar	203

VI. BÖLÜM

HALK BİLİMİ VERİ TOPLAMA VE İNCELEME TEKNİKLERİ

1. Nitel Araştırma Hakkında Birkaç Söz.....	207
2. Alan Araştırması ve İncelemeyle İlgili Temel Kavramlar	208
2.1. Alan (Saha)	208
2.2. Kaynak Kişi.....	208
2.3. İcra ve İcraçı.....	209
2.4. Bağlam (Ortam).....	209
2.5. Derlemeci/Derleyici	209
2.6. Örneklem ve Evren Grubu.....	210

2.7. Hipotez	210
2.8. Olgu/Fenomen.....	210
2.9. Problem ve Amaç	211
2.10. Veri Toplama Araçları.....	211
2.11. Monografi	211
3. Derleme (Alan Araştırması).....	211
3.1. Derleme Öncesi.....	212
3.2. Derleme Sırası	212
3.3. Derleme Sonrası	214
Özet Değerlendirme.....	215
BÖLÜM KAYNAKLARI	216
Tavsiye Kaynaklar	216

VII. BÖLÜM

HALK BİLGİSİNİN MİMARİYE DÖNÜK TEMSİLLERİ

1. Halk Hayatının Mimari Esaslı Somut Kültürel Unsurları	219
1.1. Geleneksel Mimari	219
1.1.1. Yapı Sanatı ve Sanatçıları	220
1.1.2. Yapı Malzemeleri ve Yapım Sistemleri	220
1.1.3. Yapı Tipleri.....	225
1.1.3.1. Barınma Amaçlı Yapılar	225
1.1.3.1.1. Barınma Amaçlı Yapıların Dış ve İç Düzeni.....	226
1.1.3.2. Ulaşım Amaçlı Yapılar	231
1.1.3.3. Dini Yapılar	232
1.1.4. Geleneksel Mimaride Süsleme.....	233
Özet Değerlendirme.....	235
BÖLÜM KAYNAKLARI	236
Tavsiye Kaynaklar	237

VIII. BÖLÜM

HALK BİLGİSİNİN EKONOMİYE VE TEKNOLOJİYE DÖNÜK TEMSİLLERİ

1. Halk Ekonomisi Kavramı	241
2. Halk Ekonomisi Bağlamında Geçim Tarzları ve Halk Teknolojileri.....	241
2.1. El Sanatları ve Zanaatkarlık	241
2.1.1. Hammadde Olarak Yün, İpek ve Bez Kullanılan Geleneksel Meslekler.....	242
2.1.2. Hammadde Olarak Maden Kullanılan Geleneksel Meslekler	249
2.1.3. Hammadde Olarak Ağaç Kullanılan Geleneksel Meslekler	254
2.1.4. Hammadde Olarak Deri Kullanılan Geleneksel Meslekler	258
2.1.5. Hammadde Olarak Taş Kullanılan Geleneksel Meslekler	259

2.1.6. Hammadde Olarak Toprak Kullanılan Geleneksel Meslekler	261
2.2. Geleneksel Tarım ve Araç-Gereçleri	263
2.3. Geleneksel Hayvancılık, Çobanlık ve Araç-Gereçleri	265
2.4. Geleneksel Avcılık ve Araç-Gereçleri	266
2.5. Geleneksel Ormancılık ve Araç-Gereçleri	268
2.6. Geleneksel Arıcılık ve Araç-Gereçleri	270
2.7. Geleneksel Taşımacılık ve Araç-Gereçleri	271
2.8. Geleneksel Aydınlatma Teknikleri ve Araç-Gereçleri	272
2.9. Geleneksel Isınma Teknikleri ve Araç-Gereçleri	273
Özet Değerlendirme.....	274
BÖLÜM KAYNAKLARI	275
Tavsiye Kaynaklar	277

IX. BÖLÜM

BESLENME VE MUTFAK EKSENİNDE SOMUT KÜLTÜREL UNSURLAR

1. İhtiyaçtan Kültüre Beslenme	281
2. Beslenme ve Mutfak Kültürüne Etki Eden Faktörler	281
2.1. İklim ve Coğrafya	281
2.2. Din	282
2.3. Kültürel Etkileşim ve Ticaret	282
2.4. Alışkanlıklar	284
3. Türklerde Beslenme Kültürü	284
4. Türk Mutfağında Yer Alan Başlıca Gıda Ürünleri ve Bunların Kullanım Şekilleri	284
4.1. Türk Mutfağında Ekmek ve Hamur Ürünleri	284
4.2. Türk Mutfağında Hayvansal Ürünler	285
4.4. Türk Mutfağında İçecek ve Tatlılar	286
5. Türklerde Mutfak Düzeni	286
Özet Değerlendirme.....	286
BÖLÜM KAYNAKLARI	288
Tavsiye Kaynaklar	289

X. BÖLÜM

HALK BİLGİSİNİN GİYİM-KUŞAM VE SÜSLENMEYE DÖNÜK TEMSİLLERİ

1. Giyim-Kuşam ve Süslenme Hakkında Genel Kavram ve Tanımlar	293
2. Giyim-Kuşam ve Süslenme Konusuna Yönelen İlk Dikkatler	294
3. Türk Giyim- Kuşam ve Süslenme Tarihi	295
4. Gösterge Olarak Erkek Giyim-Kuşam ve Süslenme Unsurları	298
5. Gösterge Olarak Kadın Giyim-Kuşamı	300

Özet Değerlendirme.....	300
BÖLÜM KAYNAKLARI	301

XI. BÖLÜM

HALK BİLGİSİNİN İNANIŞ TEMELLİ TEMSİLLERİ

1. Halk İnanışlarıyla İlgili Temel Kavramlar (Prof. Dr. Mehmet AÇA)	307
1.1. Animizm ve Animatizm	307
1.2. Natürizm (Doğacılık)	308
1.3. Totemizm	309
1.4. Manizm (Atalar Kültü)	309
1.5. Şamanizm	310
1.6. Büyü	312
1.7. Mit	313
1.8. Kült	315
1.9. Ritüel-Tören-Ayin	316
2. Hayat Çemberi: Geçiş Dönemleri / Yaşam Krizleri İle İlgili Halk İnanışları	318
2.1. Doğumla İlgili İnanış ve Uygulamalar	318
2.1.1. Doğum Öncesi İle İlgili İnanış ve Uygulamalar	319
2.1.2. Doğum Anı İle İlgili İnanış ve Uygulamalar	321
2.1.3. Doğum Sonrası İle İlgili İnanış ve Uygulamalar	323
2.2. Evlilikle İlgili İnanış ve Uygulamalar (Doç. Dr. Mehmet Ali Yolcu)	332
2.2.1. Türklerde Evlenme Biçimleri	333
2.2.2. Evlenmeyle İlgili İnanış ve Uygulamalar	336
2.3. Ölümle İlgili İnanış ve Uygulamalar	346
2.3.1. Türklerde Ruh, Can, Ölüm ve Öteki Dünya	346
2.3.2. Ölüm Öncesi İle İlgili İnanış ve Uygulamalar	348
2.3.3. Ölüm Anı İle İlgili İnanış ve Uygulamalar	350
2.3.4. Ölüm Sonrası İle İlgili İnanış ve Uygulamalar	355
3. Günlük Hayat, Doğa, Doğa Olayları ve Doğaüstü Varlıklarla İlgili Halk İnanışları	359
3.1. Zaman, Mekân ve İnsan (Zamanın, Mekânın ve İnsanın Başlangıcı)	359
3.2. Diğer Canlı Türlerinin Başlangıcına Dair İnanışlar	362
3.3. Cansız Nesnelerin Başlangıcına Dair İnanışlar	363
3.4. Uygarlığın, Yaşayış Biçimlerinin ve Kurumların Başlangıcına Dair İnanışlar	364
3.4. Eskatolojik İnanışlar: Tufan ve Kıyamet	368
3.5. Gökyüzü ve Astronomik Olaylarla İlgili Halk İnanışları	370
3.6. Hayvanlarla İlgili Halk İnanışları	374
3.7. Bereket ve Uğurla İlgili Halk İnanışları	376
3.8. Dini ve Geleneksel Gün ve Bayramlarla İlgili İnanışlar	378

3.9. Nazarla İlgili Halk İnanışları.....	382
3.10. Su ve Ateşle İlgili Halk İnanışları.....	382
3.11. Doğaüstü Varlıklar ve Tekinsiz Yerlerle İlgili Halk İnanışları.....	384
3.12. İnsan Organları İle İlgili İnanışlar.....	385
3.13. Evle İlgili İnanış ve Uygulamalar.....	388
Özet Değerlendirme.....	390
BÖLÜM KAYNAKLARI.....	391
Tavsiye Kaynaklar.....	395

XII. BÖLÜM

HALK BİLGİSİNİN TAKVİM, MEVSİM/İKLİM, ÇEVRE, SAĞALTMA, ÖLÇME VE HUKUKA DÖNÜK TEMSİLLERİ

1. Halk Biliminin Bir Şubesi Olarak Halk Bilgisi.....	399
2. Halk Bilgisinin Kadrolarını Besleyen Kaynak: Geleneksel Ekoloji Bilgisi.....	399
3. Halk Takvimi.....	400
4. Halk Meteorolojisi.....	404
5. Halk Hekimliği / Tıbbî Folklor.....	407
6. Halk Veterinerliği.....	412
7. Halk Botaniği.....	413
8. Halk Zoolojisi.....	414
9. Halk Matematiği/Ölçme-Tartma Bilgisi.....	414
10. Halk Hukuku.....	416
Özet Değerlendirme.....	418
BÖLÜM KAYNAKLARI.....	419
Tavsiye Kaynaklar.....	420

XIII. BÖLÜM

HALK BİLGİSİNİN MÜZİĞE VE DANSA DÖNÜK TEMSİLLERİ

1. Halk Müziği.....	425
1.1. Terimler, Açıklamalar ve Kuram.....	425
1.2. Türkiye’de Halk Müziği Çalışmaları.....	432
1.3. Türk Halk Müziğine Genel Bakış.....	438
2. Halk Dansları.....	443
2.1. Terimler, Açıklamalar ve Kuram.....	443
2.1.1. Oyun ve Dans Kavramları.....	443
2.2. Türkiye’de Halk Dansları Çalışmaları.....	445
2.3. Türk Halk Danslarına Genel Bakış.....	450
2.3.1. Yapısal Özellikler.....	450
2.3.2. Sınıflandırmalar.....	451

2.3.3. Türler.....	453
Özet Değerlendirme.....	457
BÖLÜM KAYNAKLARI.....	458
Tavsiye Kaynaklar.....	461

XIV. BÖLÜM

HALK BİLGİSİNİN EĞLENCE, GİZLİ DİL VE ARGOYA DÖNÜK TEMSİLLERİ

1. Eğlence ve Oyun Kavramları Üzerine.....	465
1.1. Yetişkin Kadın ve Erkek Eğlenceleri.....	467
1.1.1. Takvime Bağlı Eğlenceler.....	467
1.1.1.1. Köy Seyirlik Oyunları.....	467
1.1.1.2. Şenlik ve Festivaller.....	471
1.1.2. Takvime Bağlı Olmayan Eğlenceler.....	475
1.2. Çocuk Eğlenceleri.....	476
2. Halk Dili, Argosu ve Jargonu.....	477
3. Adlar ve Lakaplar.....	478
4. Halk Mizahı.....	480
5. Gizli İletişim Dili.....	481
Özet Değerlendirme.....	482
BÖLÜM KAYNAKLARI.....	483
Tavsiye Kaynaklar.....	484

XV. BÖLÜM

UYGULAMALI HALK BİLİMİ

1. Almanya ve Amerika’da Halk Bilimi Alanında Yeni Arayışlar: Derleme, Arşivleme ve İncelemeden Uygulamaya.....	489
2. Eğitim ve Turizmden Sosyal ve Kültürel Projelere Uygulamalı Halk Bilimi.....	490
BÖLÜM KAYNAKLARI.....	493
Tavsiye Kaynaklar.....	493
YAZAR BİYOGRAFİLERİ.....	496
CEVAP ANAHTARLARI.....	502

ÖNSÖZ

Kültür bilimlerinin öncü şubeleri olan sosyoloji ve antropolojinin 19. yüzyılın başlarından itibaren yöntem, teknik ve konu bakımından çeşitlilik arz etmeye başlaması, yeni bir araştırma kolunun doğuşunda etkili olmuştur. Halk hayatına ve kültürüne çok yönlü olarak duyulan ilginin artmasıyla eş zamanlı biçimde folklor (halk bilimi) adı verilen yeni bir disiplin ortaya çıkmıştır. Emekleme döneminde öncü kültür bilimlerinden yöntem ve teknik açısından beslenen bu yeni disiplin, yüzyılın son çeyreğinden itibaren araştırma konularının sınırlarını belirlemiş, kendi yöntem ve tekniklerini geliştirmeye başlamıştır.

Temelleri Batı Avrupa’da atılan halk bilimi, 20. yüzyılın başlarından itibaren Batı Asya’ya, Akdeniz Havzasına ve Kuzey Amerika’ya doğru yayılma eğilimi göstermiştir. Anadolu merkezli Türk halk bilimi araştırmalarının başlangıcı da bu döneme tarihlenmektedir. Türkçü aydınların öncü çalışmaları ile bilimsel bir formasyona kavuşma yolunda ilerleyen Türk halk bilimi, Türkiye Cumhuriyeti’nin kültür politikaları bağlamında hızlı bir gelişme göstermiştir.

Halk bilimi araştırmalarının kurumsal çerçevede yürütülmeye başlanması, bu yeni bilgi kolunun akademilerimizde temsil edilmesi sonucunu beraberinde getirmiştir. 1960’lı yıllara uzanan bu sürecin ilerlemesinde ve halk biliminin kültür bilimleri içindeki öneminin anlaşılmasında pek çok bilim adamının unutulmaz hizmetleri olmuştur.

Halk biliminin akademilerin Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde lisans ve lisansüstü düzeyde bir anabilim dalı haline gelmesine ek olarak bütünüyle halk bilimi alanında uzmanlar yetiştirmeyi amaçlayan Halk Bilimi bölümlerinin açılmasıyla öğretim materyallerine duyulan ihtiyaç her geçen gün daha da artmıştır. Farklı bakış açılarının ve yenilikçi görüşlerin ortaya konulduğu kaynaklara duyulan ihtiyaç çeşitli çalışmalarla karşılanmaya çalışılmıştır. Elinizdeki bu kitap, bu çalışmalara bir yenisini eklemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kitabın içeriğinin belirlenmesine dönük çalışmaların iki yıllık bir geçmişi vardır. Editörlüğünü yürüttüğümüz bu çalışmanın içeriğinin oluşturulması sürecinde yazarlarımızın görüşleri de dikkate alarak ortak bir taslak oluşturulmuştur. Taslakta yer alan bölümlerin kimler tarafından hazırlanacağı kararlaştırıldıktan sonra yazarlarımız çalışmalarına başlamışlardır. Kolektif çalışmalarda sıklıkla karşılaşılan sorunlarla bizler de karşılaştık. Geçtiğimiz yıl yayınlanması planlanan kitabın yayınının bir yıl ertelenmesinde bu sorunlar etkili olmuştur. Yazar kadromuzda ve kitap taslağında gerçekleştirilen güncellemeler sonrasında son şeklini alan bu çalışma, nihayet sizlerle buluşma şansı bulabilmiştir.

Çeşitli disiplinlere mensup, alanlarında yetkin on iki akademisyen tarafından hazırlanan bu kitap on beş bölümden oluşmaktadır. Yazarlardan pek çoğunun hocası konumunda olan Prof. Dr. Mehmet Aça, “Toplumlaşma ve Toplumsallaşma Eşiğinde Kültür” adını taşıyan ilk bölümü; “Halk Bilimi Araştırmalarının Kaynakları” başlıklı dördüncü bölümü, “Halk Bilimi Veri Toplama ve İnceleme Teknikleri” başlıklı altıncı bölümü ve Doç. Dr. Mehmet Ali Yolcu ile birlikte “Halk Bilgisinin İnanış Temelli Temsilleri” başlıklı on birinci bölümü kaleme aldı. Dr. Ülkü Kara Düzgün, “Kültür Bilimlerinin Bir Şubesi Olarak Halk Bilimi” başlığını taşıyan ikinci bölümü; Doç. Dr. Mehmet Çeribaş, Dr. Mustafa Aça ile birlikte “Halk Bilimi Araştırmalarının Tarihi” başlıklı üçüncü bölümü; Doç. Dr. Mehmet Ali Yolcu, “Halk Bilimi Araştırma Kuram ve Yöntemleri” başlıklı beşinci bölümü; Dr. Hamiyet Özen, “Halk Bilgisinin Mimariye Dönük Temsilleri” başlıklı yedinci bölümü; Dr. Berna Ayaz, Dr. Mustafa Aça ile birlikte “Halk Bilgisinin Ekonomiye ve Teknolojiye Dönük Temsilleri” başlıklı sekizinci bölümü; Dr. Turgay Kabak, “Beslenme ve Mutfak Ekseninde Somut Kültürel Unsurlar” başlıklı dokuzuncu bölümü, Arş. Gör. Dr. Hicran Karataş, “Halk Bilgisinin Giyim-Kuşam ve Süslenmeye Dönük Temsilleri” başlıklı onuncu bölümü, Dr. Mustafa Aça, “Halk Bilgisinin Takvim, Mevsim/İklim, Çevre, Sağaltma ve Hukuka Dönük Temsilleri” başlıklı on ikinci bölümü ve “Uygulamalı Halk Bilimi” başlıklı on beşinci bölümü, Doç. Dr. Abdullah Akat ve Arş Gör. İlke Kızmaz, “Halk Bilgisinin

Müziğe ve Dansa Dönük Temsilleri” başlıklı on üçüncü bölümü, Dr. Abonoz Küçük, “Halk Bilgisinin Eğlence, Gizli Dil ve Argoya Dönük Temsilleri” başlıklı on dördüncü bölümü kaleme almışlardır.

Akademimizin Türk Dili ve Edebiyatı, Halk Bilimi, Antropoloji, Müzikoloji, Mimari, Sanat Tarihi, El Sanatları gibi bölümlerine lisans ve lisansüstü düzeyde kaynaklık etmeyi amaçlayan bu editörlü kitabın bu alanda bir ilk olması, acemilikleri ve hataları mutlaka beraberinde getirecektir. Bu münasebetle kitabın ilk baskısından sonraki eleştiriler ve öneriler bağlamında içeriğe dönük güncellemeler yapılarak ilgililerinin ihtiyaçları bütüncül şekilde karşılanmaya çalışılmıştır.

“Türk halk kültürünü ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtmak, yaşatmak ve yaygınlaştırmak amacıyla yola çıkan ve bu hedefler doğrultusunda bugüne kadar pek çok faaliyete imza atan Motif Vakfı’nın saygıdeğer başkanı M. Zeki Baykal’a ve ekibine kültürümüze hizmetlerinden ve bu kitabın yayınlanmasına vesile olmalarından ötürü şükranlarımızı sunarız. Kitabın dönük eleştirilerin bu 2. baskıya olduğu gibi sonraki baskılara da rehberlik edeceğini ifade etmek isteriz.”

Dr. Mustafa AÇA
Editör